Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id378221590/1
gefördert von der
Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id378221590/2
gefördert von der
Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

EXERCITATIO PHILOLOGICA
SECVNDA
DE

SCHOLIASTE ARISTOPHANIS,

Qvam
Consensu Amplissimi PHILOSOPHORVM
Ordinis
Publicæ Eruditorum disqvisitioni
submittunt
PRÆSES

M. GEORG. SIGISM.
GREENIUS, Dresdensis,
ET
RESPONDENS
CHRISTIAN. ERNESTUS BANCK,
Wernigeroda-Saxo,

A. O. R. M. DC. XCV. D. XIV. Dec.
In Auditorio Veteri.

VITENBERGÆ,
LITERIS JOHANNIS WILCKII, Acad. Typogr.

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id378221590/4
gefördert von der
Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

§. I.

Cholia hæc ex variis Grammaticis in Comœdias Aristophanis conscripta, collecta ab alio qvodam esse, & emendata, nemo sane Vir prudens negabit. Qva in re vel illud indicio esse poterit, qvod Marcus Musurus sub finem Scholiorum in fabulam Ὀρνίθας aperte & clare asserat, variis in MSCtis reperta fuisse hæc Scholia, & a se ipso in eum, qvo nunc apparent ordinem fuisse redacta. Verba ejus adscribere placet, qvo major dicto constet Veritas. Ἀριστοφάνους Κωμῳδιῶν ἑπτὰ, καὶ τὰ εἰς αὐτὰς σχολίων ἀρχαίοις συντεθέντων γραμματικοῖς, αἱ δὴ σποράδην ἐν ἀντιγράφοις κείμενα διαφόροις καὶ πεφυρμένως, συνείλεκταί τε, καὶ ὡς ὅιονθ' ἦν, ἐπιμελέστατα διώρθωται ὑφ' ἡμῶ Μάρκου Μουσούρου τοῦ Κρητὸς τέλος. *p. m. 620.* Idem qvoqve Inscriptio operis confirmat, qvæ ita habet: Ἀριστοφάνους Κωμῳδίαι ἕνδεκα, ὧν αἱ μὲν ἐννεὰ μετὰ σχολίων παλαιῶν καὶ νεωτέρων πάνυ ὠφελίμων, αἱ δὲ δυο μετὰ σχολίων νεωτέρων, ἅπερ ἐκ παλαιοτάτων ὑπομνημάτων καὶ δοκιμοτάτων λεξικῶν, οὐκ ἄνευ μεγίστης ἀκριβείας καὶ πόνου, εἰς Φιλελλήνων χάριν νῦν πρῶτον συλλεχθέντα, σὺν πίνακι ἀφθονοτάτῳ πάντων τῶν ἀξιολόγων εἰς φῶς ἐξηνέχθη, *vid. editio Æmylii Porti Cretensis, Aurel. Allobr. 1607.* Huc accedit, qvod attenta lectione Scholiorum vestigia hujus asserti non obscura liceat deprehendi. Hunc enim in modum differit Collector ad vocem Φλεγυρὸν. Τὰ παλαιὰ σχόλια οὕτως πρότερον εἶχε, Φλεγυρὰ, Φέγγουσα-- ἀλλὰ γραπτέον, Φλεγυρὸν, Φέγγον-- *in Schol. Ἀχαρν. p. m. 403.* itemqve ad phrasin Κεῖτις στρατηγεῖν: Οὕτως ἔχει τὰ ἔν θυνδίδου ἐν τῷ στῆς αὐτοῦ ξυγγραφῆς, καὶ οὕτω τὰ παλαιὰ σχόλια γράφειν καὶ ἐπανορθοῦν δεῖ; *in Schol. Εἰρήνης, pag. mihi 652.*

qvi,& ſimiles loqvendi modi paſsim in iſtis Commentariis leguntur. Ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν οὕτω γέγραπται, *in Schol.* Σφήκ. *p. m. 466. conf. p. m. 499. 592.* Ἐν ἐνίοις δὲ ὑπομνήμασιν *in Schol.* Ὀρνιθ. *p. m. 554* Ἐν ἐνίοις δὲ τ̃ ὑπομνημάτων ταῦτα λέγεται, *p. m. 567.* Ἐν μὲν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις οὕτως ἔυρον--ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις οὕτως, *in Sch.* Νεφέλ. *p* 155. ἐν δὲ τ̃ ὑπομνήματι οὕτως *in Schol.* πλ̃τ. *p. m. 100.* ϖ̃ δέ τινι τ̃ νεωτέρων κατὰ λέξιν οὕτως. *in Schol.* Νεφέλ. *p. m. 201.* Neqve omittendus inſignis ille locus, qvi a prima ſtatim linea poni debuiſſet. λιχυμνίαις βολαῖς) Ὁ μὲν Καλλίμαχος γράφων οὕτως τάυτης τ̃ διδασκαλίας οὐ μέμνηται. Ἐν δέ ἐνίης τ̃ σχολικῶν ὑπομνήματα ταυτὶ γέγραπται-- ἐν δὲ τοῖς ἐπιγεγραμμένοις Ἀπολλωνίῳ τᾶυτα γέγραπται-- *in Schol.* Ὀρνιθ. *p. m. 599. 600.*

§. II.

Illud hic accurate tenendum, non ab uno eodemq́; Viro in ſingulas Ariſtophanis Comœdias collecta eſſe Scholia ſed partim a Matco Muſuro, partim Odoarto Biſeto, partim deniqve ab Æmylio Porto ſuſceptum hunc laborem, effectumqve. Fuit autem Marcus Muſurus natione Cretenſis, qvi precibus Aldi Manutii hoc dedit, ut antiqva hæc Scholia σποράδην ἐν ἀντιγράφοις κείμενα ἀλαφόροις, in qvendam redigeret ordinem, & publici juris faceret. Qvod ſi qvis hic fidem habere nollet, propria ipſius Verba afferre in medium licebit, qvo ſua dicto conſtet Veritas. Ἄχρι μὲν δ̃ παρόντος, inqvit, ὦ Φιλέλληνες Ἄλδος ἔπραξεν, ἡμῖν ἑλληνικῶν ἐυπορεῖν βιβλίων, ἀφ' ὧν ἔσι τὴν μὲν φύσιν τῶν ὄντων καταυοεῖν· τὰς δὲ περὶ τὸ ἦθος ἀρετὰς καὶ κακίας διαιρεῖν. καὶ τίνι συλλογιζομένους μεθόδῳ τἀληθὲς μετέρχεσθαι προσήκει, μανθάνειν--νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκωπτῶν τοῖς φιλοσοφοῦσι μετὰ τὴν τῶν λεπτῶν καὶ μετεώρων ἀνάγνωσιν ἐνδεῖν τινα

καὶ

καὶ ψυχαγωγίαν, δι' ἧς διάνοιαν ἔχοιεν ἂν ἀπειρηκῆαν ἀνεῖναι, παιδιὰν ἡμῖν οὐ παντῶς ἀσπάδασον ἐπενόησε, μηδοτιοῦν προϊεμένοις καιρῷ, τὰς Ἀριστοφάνους θυμέλας οὐ μόνον ἀγομένων διονυσίων Ἀθήνησιν, ἀλλ' ἀεὶ προχείρους καὶ παντα χοῦ θεᾶσθαι παρασκευάσας: *vid. epistola ad τὰς ἐντευξομένους, præmissa editioni Venet. 1490.* Idem qvoqve confirmat Lilius Gyraldus in Dialogis ſuis, cum inqvit: --*Et ne me falſa dicere arbitreris, hujuce rei teſtem & Autorem exhibeo Marcum Muſurum, Græcum hominem, Latine & Græece apprime eruditum, qvi Aldo Manutio rogante eorum Commentariorum fuit* (ut ſic dixerim) *compilator & confector.* Dialogo VI. Hic in ſeptem tantum Ariſtophanis Comœdias, Plutum ſcilicet, Nubes, Ranas, Eqvites, Acharnenſes, Veſpas, & Aves collegit Scholia, menda ſuſtulit, nonnunqvam Cenſoria virgula uſus, qvæ videbantur, commutavit, reliqva ſummo cum judicio ita digeſſit & ordinavit, ut optimam formam induiſſe hæc Scholia videantur, & infinitus ex ipſis uſus in omnes elegantioris literaturæ Cultores redundet. Qvæ & cauſa eſt, qvod Jacobus Palmerius, de Scholiaſte Fabulæ Εἰρήνης tam ſiniſtre judicet, eumq; inter futiles & nullius pretii commentatores relatum velit, cum certo ſibi perſvaſum habeat, rejectum fuiſſe a Marco Muſuro, tanqvam Nugas canoras proferentem. *Scholiaſtes hic, ut uno verbo dicam, futilis omnino & nullius pretii eſt, qvem procul dubio rejeciſſet Marcus Muſurus, ſi huic editioni præfuiſſet. Suſpicor qvendam Neotericum Græculum, tanqvam antiqva Scholia, ſua deliramenta nobis obtrudiſſe. Nam Marcus Muſurus, Vir doctus, in ſeptem primas Comœdias tantum Scholia antiqva compilavit, numerando ſcilicet eodem ordine, qvo edita ſunt, ut ad finem Scholiorum ad Εἰρήνην ſcriptum eſt.* in Exercit. in Opt. Aut. Græc. Part. II. *ad Ariſtoph. & ejus Scholiaſt. p.* 745. Neqve ſine fundamento id aſſerit Palmerius, cum verba Muſuri allegata, ſatis manifeſte oſtendant, Scholia in reliqvas Ariſtophanis Comœdias tanti

ponderis non esse, qvam ea, qvæ collegerit ipse & proinde vel inter ψευδεπίγραφα, vel παρεμβεβλημένα, vel νοθευόμενα, seu ἀθετούμενα, vel etiam ὀβελιζόμενα, (uti loqvitur Cicero lib. 9 epist. Famil. ep 10.) referenda, aut plane familia submovenda esse, ut ait Qvintilianus *lib 1. Institut. Orator.* Qvantum temporis, qvantumqve laboris insumserit, ut susceptum hoc negotium qvam optime daret effectum testatur ipse, cum ait: Τὰ δ' ὑπομνήματα ταυτὶ καὶ πόνῳ πολλῷ, καὶ χρόνῳ ἐδάτο μακρῷ, εἴτις αὐτὰ πρὸς τὸ βελτίον ἐγχειροίη μεθαρμόσασθαι σχῆμα· Ὧν θατέρῳ μὲν ἐπεκρατήσαμεν καὶ τοι κρήτ]ονος ἢ Φέρειν, περίσενὸν δέμοι κομιδῇ τὰ τῷ χρόνῳ συνέβη. Οὐ γὰρ μόνον τὰς ἐξηγήσεις συνείρειν ἠργολαβήσαμεν, πεφυρμένας τέως ὡς ἴσε πῳ καὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ τυποθέτας ἤδη ἐπετετράμμεθα διορθῦν. Simulqve ibi conqveritur de nimia Typographorum incuria, & Erratorum multitudine qvæ hoc deprehensa fuerint opere, qvod tamen præceteris emendatum optabat Vir Doctissimus. Αἱ δὲ τ χαλκογράφων ἁμαρτίαι κάρηνά εἰσι λερναῖαι παλιμφυοῦς ὕδρας πολυπλοκώτερα, κ τ]ολέω ἐπιχειρίας δεόμενα· Ὅσω γὰρ ἐξεκόπτομεν, τοσῶδε πλείους ἡμῖν ἀνεφύοντο, τῷ τὸ μὲν μεταβάλλειν, τὸ δὲ προσιθέναι, τὸ δ' ἀφαιρεῖσθαι τ στοιχείων ἀφορμαί. *epist. citata.* Et sane deprædicanda est Græcorum Cretensium opera, de qvibus ferme crederem, illos totos in eo fuisse, ut præstantissimos Græciæ Autores, qvorum Sapientiam stupuit antiqvitas, emendatissimos posteris relinqverent, eosqve collectis simul optimorum Grammaticorum annotationibꝰ & Scholiis, publicis literis describi curarent, qvo sane labore nõ sper-

nen-

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/id378221590/8 gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

nendo immortalem nominis famam sunt consecuti. De Marco Musuro res certa omnino est, & extra omnem dubitationis aleam posita: Sed & Æmylium Portum Cretensem fuisse qvis ignorat, cujus studium in emendandis Autoribus, & inprimis Aristophane nostro & antiqvis in eum Scholiis singulare penitus apparet: qvibus tertium addo, Zachariam Calliergum, qvem itidem Cretensem Scholia in Theocrytum collegisse, emendasse, & in lucem publicam edidisse inscriptio libri testatur. Σχόλια τὰ ἐυρισκόμενα εἰς τὰ Θεοκρίτυ Εἰδύλλια, ἐκ παλαιῶν ἀντιγράφων ἐπιμελῶς εἰς κοινὴν ὠφέλειαν συλλεχθέντα ὑπὸ Ζαχαρίυ Καλλιέργυ τοῦ Κρητὸς. p. 1. edit Rom. 1516.

§. III. Hactenus de Marco Musuro constitit satis, nunc de Odoardo Biseto qvædam dicenda sunt nobis, & demonstrandum, non exiguam ejus fuisse operam in emendandis Scholiis antiqvis, & colligendis aliis in qvasdam Aristophanis Fabulas. Proprio hic studio & privata industria scripserat in Scholiasten Aristophanis castigationes & Emendationes, in qvibus non solum menda ipsius emendat accurate, sed & alia qvædam non spernenda monet interdum & observat. Qvam ob causam singularibus Elogiis eum ornat Æmylius Portus, & omnibus operam ipsius summo studio commendat, qvippe qvam & splendorem affundere Aristophani, & lucem reddere Scholiis, & utilitatem plane singularem præbere omnibus, affirmare nullus veretur. Ἡμῖν -- ὠφελίαν πᾶσαν προσδοκίαν λαμπρὸν ἔλαμψε φέγγος, ὅπερ εὐγενέσατος καὶ ταῖς Μούσαις φίλτατος ἀνὴρ ΟΔΟΑΡΔΟΣ ΒΙΣΕΤΟΣ ἐνέγκων τὴν τοῦ σκότυ πυκνότητα διεσκέδασε. Τὶς οὖν τούτης τοῦ ποθεινῆς αἰθρίας ἀνδρὶ τηλικύτῳ χαριστήρια φθονήσει; τὶς οὕτω κακοήθης, τὶς οὕτω φθονερὸς, ὥστε τοιαῦτα καὶ τοσοῦτα τοῦ πάντας τὴ ἑλληνικῆς γλώττης ἐρασὰς εὐποιήσαντος εὐεργετήματα σιωπᾷν ἐθέλῃ; Οὕτος τῇ συνέσεως εὐστοχίᾳ καὶ παιδείας ἐπιμελείᾳ τὸν Ἀριστοφάνην εἰς τὴν ἀρχαίαν πλύτυ καὶ κόσμυ κτῆσιν ἀνήγαγε. Πρὸς δὲ τύτοις καὶ μεγίστῳ παντοίων, καινῶν δὲ δογμάτων πλήθη πλυτίσας ἐκόσμησεν, ἅπερ αὐτὸ τὴν εὐγένειαν, τὰ ἐπιδέυματα, καὶ πολύτροπον ἐπιστήμην ἀρχύντως ὑμνῆσιν. &c. &c. in Epist. ad ἐντευξομένους, præm. edit. Aur. Allobr. 1603.

Eum

Eum autem ſe gerit circa hæc Scholia, ut partim emendet errata, partim uberioris explicationis gratia qvædam inſerat, partim ex alio Scholiaſte qvædam adhuc addat, nonnunqvam arguat Scholiaſten obſcuritatis & oſcitantiæ, nonnunqvam probet Scholia, ſuam tamen iisdem ſubnectat conjecturam, nonnunqvam libere, qvid ſibi videatur, exponat. Exemplis utendũ hac in re, qvo ſua Theſi conſtet veritas, & ſumma ejus diligentia pateat omnib9. Sic emendat Scholiaſten, ad vocem κωλιάδως, & ſpeciatim circa hæc verba ἁλόντας ὑπὸ τυράννων & θυγατρὸς τ τυράννυ: ubi exiſtimat, male ſcribi τυράννων & τυράννυ pro Τυρρηνῶν & τυρρηνῦ. Σημείωσαι δὲ, ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις κακῶς γεγράφθαι τυράννων ϗ τυράννυ ἀντι τ τυρρηνῶν ϗ τυρρηνῦ. ad ΝεΦέλ. p.m. 126. Sic cum de ratione metri differit Scholiaſtes, & ait: τᾶυτα δὲ καλεῖ παρηγορήματα, corrigit Biſetus & addit χαπτέον θεραπορηγήματα, ὡς ἐκ τ πολυδευκυς δῆλον. ad βατρ. p. m. 222. Sic cum antiqva Scholia circa vocem Σταφύλην ex Homero allegent locum: σταφύλην ἐπὶ νῶτον ἔχυσα, annotat accurate: τὸ περὶ τ Σταφύλης παράδειγμα ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις οὐ καλῶς ἔχεινδοκεῖ. καὶ γὰρ ὅυτως ὅμηρ Ιλ. β. --- σαφύλη ἐπὶ νῶτον εἵσας. p. m. 250. Ita cum locum ex Pauſania exſcripſerit Scholiaſtes, varia in eo errata annotat, & adductis aliter Pauſaniæ verbis, ſic concludit: Τᾶυτα δέ φησιν Παυσανίας κατὰ λέξιν ἐν B. Ηλείων. p. m. 213 Sic cum ad phraſin τ Σκάφος ὅλυ, ultima Scholiaſtæ verba ſint ϗ Σοφοκλῆς. Verba autem ex Sophocle adducta non legantur, erudite ſubdubitat, an ex Sophocle ſententia Scholiaſtæ probari poſſit, an potius ex Æſchylo, qvare ſic pergit: Τὸ τ Σοφοκλέυς παράδειγμα τίποτ' ἂν εἴη, οὐ δῆλον. ἐκ δὲ τ Αἰσχύλυ Φανερὸν-- ad Σφηκ. p. m. 433. cumqve interdum Codices MSCti in additamentis Scholiorum varient, ſedulam in his conferendis navavi toperam, hinc cum in qvib9dam qvædam omiſſa deprehenderet, qvæ in aliis legantur, in annotationibus ſuis ſubjungit. Ἐν τισι τ παλαιῶν ἀντιγράφων τᾶυτα οὐ γέγραπται

πᾶν, ἃ ὧδε τὸ μέτρον ἓξ τριμέτρους ἰαμβικοὺς ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις γεγράφεται, *in not. ad* Νεφέλ. *p. m. 201.* Plura adducere non libet exempla, qvæ per omnes ferme paginas se conspicienda exhibent: illud saltem adhuc observandum, plerumq; ex Svida emendari hæc Scholia à Biseto. Ita enim, postqvam lectionem Scholiastæ in voce Τυράννων & Τυράννῳ emendavetat, pergit: Ὅπερ ἐκ τοῦ Σουΐδα φανερὸν ἐν τῇ Κωλιάδος Φωνῇ, *in not. ad* Νεφέλ *p. m. 126.* Clare hoc patet ex annotationibus ad verba: Μήτε Κρατίνου τοῦ Ταυροφάγου) ubi τὰ παλαιὰ σχόλια, inqvit, οὕτω γραπτέον, ὡς ἐν τῷ Σουΐδᾳ καλῶς ἔχει ἐν τῇ λέξει τῇ ταυροφάγῳ. *in not. ad* Βατρ. *p. m. 220.* Conferantur notæ ad Σφῆκας, ubi hæc leguntur, καὶ ταῦτα μὲν οὕτω κατὰ τὸν Σουΐδαν ἐνταῦθα γραπτέον. *p. m. 318.* neqve ea verba sunt negligenda, qvæ leguntur in notis ad Εἰρήνην, & ita habent: Τὰ παλαιὰ σχόλια, ὧν ἡ ἀρχὴ, Ὡς τούτων οὖν ὥρα. ἐκ τοῦ Σουΐδα οὕτως ἐπανόρθωσον. *p. m. 660.* Ex qvibus omnibus apparet, non frustra antehac à me assertum, Svidæ opus meris refertum esse Collectaneis, & vel maximam partem ex Aristophanis perantiqvo Interprete efformatum: qvod cum testimoniis Summorum Virorum comprobatum dederim, non est, qvod de eo dubitet qvisqvam: *vid Diss. I. §. 8.* Hoc cum recta secum reputaret via Q. Septimus Florens Christianus, svasor est, ut nævi in Aristophanis Scholiaste deprehensi ex Svidæ Collectaneis emendentur. *Mihi videtur*, inquit, *aliquid deesse in Græcis Glossis ex Svida petendum, qui nihil aliud in farragine illa sua inculcat, quam qua ex Aristophanis Interprete accepit*: in not. ad Εἰρην. *p. m. 702.* Secutos esse hoc consilium Viros Summos, qvivis facile deprehendet, qui eorum Scripta nocturna diurnaque manu versari non gravabitur. Ego dum Pauli Leopardi Emendationes evolvo, vestigia hujus rei non obscura reperio. Differit enim aliquo in loco ita: *Locus est apud Aristophanis Interpretem misere depravatus, quem hic ex Svida instaurandum esse duxi. De Charephonte Socratis Discipulo & Amico,* τῶν πάνυ γνωρίμων -- οὐδὲ χειρῶν, οὐδὲ ποδῶν. *Hactenus Aristophanis Scholiastes, qvem ex Svida in voce* χαιρεφῶν *ita emendo.* Καὶ φησὶ Ξενοφῶν Σωκράτη συνάγοντα, ὅ ὄφελον εἶπη, εἰ μὴ συμφωνοῖεν οὐδὲ χειρῶν. οὐδὲ ποδῶν. *lib. 16. Emendat. cap 6.*

Huic alium ſubjungo locũ ejusdem Viri, qvi egregie itidem facit pro defendenda Hypotheſi. *In hæc verba Scholiaſtes.* Τῶν πάνυ γνωρίμων--Σοφώτατ@ *Scholiaſtes vulgo mendoſus eſt: ita enim habet: --Sed nos locum ex Suida reſtituimus. In eadem fabula idem Ariſtophanes-*ἐπεὶ, *inqvit interpres--*συντετηκὼς: (*ſic enim lego ex Suida, non* συνεστηκὼς)--κ῀ πύξιν@. *lib.18 cap.10* Unicum adhuc tanti Viri proferre in medium liceat teſtimonium, ne vanus credar rerum gravisſimarum defenſor. *Nemo Ariſtophanis locum in Ranis profert, qvi hoc plane teſtatur--In hæc verba Scholiaſtes* τοιαύτης γινομένης θυσίας- ὅπως λῆξη τὸ πνεῦμα *Sic habet Scholiaſtes, ſed malim Suidæ lectionem ſequi in voce* τυφὼς, *ubi* μέλαιναν ἄρνα *invenio; lib.20.c.23* conf. *lib.2.c.8. lib.9.cap 23. lib 11.cap. 17.* & alibi pasſim. Citetur & teſtis nobis JohannesHartungius, qvi eandem defendit ſententiã, & qvæ deſunt ex Svida petenda exiſtimat: *Ariſtophanes in Avibus de Sciapodibus ad hunc modum tradit:* γέν@ ἐσὶ περὶ τὸν δυτικὸν ὠκεανὸν- εἰς ἀποφυγὴν κ῀ καύματ@, *deſunt qvæ apud Suidam extant ad integram ſententiam: deeſt enim id ferme.* Σκιάποδας τέτρας ἔχειν ϐάματα, μείζονα φασὶ κ῀ παντὸς σῶματ@. Διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν οἴκους ἀλλὰ ἀπὸ κ῀ καύματ@ ἀναλίσκεσθ῀ &c. *Decur.1.loc.memor.ex opt.aut.excerpt.cap.3.omiſſorum.*

§.IV. Neq; hæc effeciſſe contentus, in aliis qvoq; ſuam induſtriã probavit eruditis. Ut enim major lux accederet Scholiis, qvædam interdum inſeruit, qvæ uberiori explicationi inſervire poſſunt. Qvod ſi qvis habere fidem nolit, inductione exemplorum facilis rei erit declaratio. Cum enim, qvid ſit Κοτίνου σέφαν@, exponeret Scholiaſtes, qvædam ex Ariſtotele immiſcet Biſetus, ut dilucidior rei explicatio appareat. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ θαυμασίων ἀκουσμάτων οὕτω φησὶ κατὰ λέξιν περὶ αὐτῆς: Ἐν τῷ παν θείῳ ἐσὶν ἐλαία, & paulo poſt ex eodem Ariſtotele qvid ſit παν θεῖον, addit: Τὸ δὲ παν θεῖον παρ Ἀριστοτέλει ἦσαν θεῶν βωμοὶ, ὡς φησι Παυσανίας Ἡλιακῶν α. οὕτω λέγων· πρὸς αὐτὸ δ' ἐσὶν ἀγνώστων θεῶν βωμὸς--ἀπ' αὐτῆς δ' ἴδοσθ῀ τοὺς στεφάνους, *in Not. ad Plutum. p m. 62.* In iisdem Scholiis cum ſicco, qvod dicitur, pede præteriret ferme τοῦς φθοῖς exponere Scholiaſtes, ſubjungit qvædam ex Euſtathio

Biſe-

Biſetus, ex qvibus, qvid per τοὺς Φθοῖς intelligendum ſit facile apparet. Ἐυσάθι@. Φθοῖς, πέμματα τινὰ μετὰ σπλάγχνων ἐσθιόμενα: ἀλλαχῶ δὲ Φθοῖς, πλακοῦς ποιὸς ἐκ τυροῦ καὶ μέλιτ@ συσκευαζόμεν@. ἀδηλον δὲ, εἰ κλήνεται ἡλέξις. p. m. 72. conf *Schol. in* ΣΦηκ. *p. m.* 517. Et ſane, niſi me omnia fallunt, alia qvædam nonunnqvam Scholia jungit, qvæ in prioribus Marci Muſuri & Geleni editionibus reperire non licet, qvam tamen ſententiam Eruditioribus expediendam relinqvo. Interim, qvo fundamento nixus id aſſerere audeam, hic exponere placet, qvo eo facilius, qvid veri aut falſi huic conjecturæ inſit, conſtet omnib9 Ut enim taceam, ſæpisſime in Biſeti emendationibus ab initio earum legi Σ qvod fortasſis aliqvis non injuſte exponeret Σχολιαστὴς, niſi per Σuίδας interpretandum exiſtiment alii, qvod tamen vix admittendum cenſeo, cum aliis in locis nomen Svidæ qvoad ſingula στοιχεῖα expreſſum reperiatur. Illud vel maxime argumento eſſe poterit, qvibusdam in locis vocabulum ἄλλως adhiberi, qvo de in priori diſſertatione, cum antiqva hæc Scholia ex variis iisqve optimis Grammaticis confecta demonſtrarem, ita docui: *Illud enim ex attenta τῶν Σχολίων lectione cognovi certiſſimum, qvotiescunq3 unus idemq3 Gloſſographus Sermonem inſtituat, varias additurus de hoc vel illo loco opiniones, adhiberi formulam ἢ οὕτως· qvoties autem diverſa Scholia à variis Grammaticis conſcripta leguntur, ſemper aut certe ut plurimum particulam adverſativam* ἄλλως *additam qvivis deprehendet facile.* §. 6. Cujus rei cum multa ex Biſeto proferre poſſem teſtimonia, duobus tamen in præſens ero contentus, qvæ & maxime rem declarant, & conjecturam meam optime firmant, muniuntqve. Primum, qvod adducã, ita habet. Bis. Ἄλλως. Ὁ Μεγαρεὺς μίαν τῶν θυγατέρων προσφωνεῖ ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀποισῶ. διὸ γραπτέον ἀπολωμένα ἀντὶ τοῦ ἀπολωμένη. Ἡ δὲ τῶν τοιούτων ἔννοια αὕτη.- Τὸ χρῆσθαι ἐστι δεύτερον πρόσωπον τοῦ ὡσαύτως, ὡσαὐτὸ τὸ χρῆ, ἐχρῆν, καὶ κατ' ἀφαίρεσιν χρῆν. χρῆς -- Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ χρῆ, ὅταν σημαίνει τὸ δεῖ καὶ χρείαν ἔχει μετὰ γενικῆς συντάσσεται, ὡς καὶ ἐνταῦθα, καὶ παρ' Ὁμήρῳ Ιλ. Η. καὶ Οδυσσ. Γ. *in not. ad* Ἀχαιῶν *p. m.* 409. Multa in eo videre licet, quæ pro mea ſtabilienda Hypotheſi faciunt. Senſum enim & conſtructionem verborum Ariſto-

phanicorum ordinat, cum inqvit : Ἡ δὲ τούτων ἔννοια ἄυτη. Regulam de formando verbo χρᾶσθαι & ejusdem varia pro diverso significatu constructione secundum genus Attici Sermonis suppeditat. Τὸ χρῆσθαι ἐστι δεύτερον πρόσωπον καὶ ἀπλικῶς προστεθέντος τοῦ θα κατὰ πλεονασμὸν -- Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸ χρὴ -- μετὰ γενικῆς συντάσσεται Deniqve ex Homero exegesin suam probat, οὕτω καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Ιλ. Η -- καὶ Ὀδυσ. Γ. - Qvæ tria κριτήρια, cum vix unqvam, certe qvam rarissime in Biseti emendationibus legantur, ea autem ὁ τῶν παλαιῶν σχολίων συγγραφεὺς propria sibi vindicet, ut in seqventibus patebit, non omnino vanam esse meam conjecturam, qvivis facile cognoscet, qvam etiam alter ille locus maxime juvat, in qvo ea reperies: BISETUS "Ἀλλως. σὺ. σὺ, Φωναὶ αἷς τὰ ὄρνεα ἀποστοβεῖν εἰώθαμεν Αἰσχύλος ἐν ἑπτὰ ἐπὶ θήβαις -- ὁ δὲ νῦν οὕτως καὶ ἐν τούτῳ τῷ δράματι κάτω ὁ ποιητὴς λέγει in not. ad Σφηκ. p. m. 444. qvippe qvi non solum sensum Aristophanis recte ordinat, sed etiam ex Æschylo comprobat, & tandem adductis ipsis Aristophanis verbis sententiam absolvit, qvod itidem Scholiastæ proprium esse infra demonstrabitur.

§. V. Ita autem accurate omnia notat & observat, ut nihil ferme ab eo prætermissum qvis existimet, qvod ad illustrandum τὰ παλαιὰ ὑπομνήματα conducere videatur. Hinc factum, ut plus vice simplici obscuritatis & oscitantiæ arguere Scholiasten vereatur nullus. Sic cum de eqvis, qvibus στοιχεῖα qvædam inurebant Veteres, non adeo solide, nec pro veritate antiqvitatis satis accurate ageret Scholiastes, addit Bisetus. Ἀ μεχρὶ τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ σχολιαστοῦ εἴρηται, μεγάλην ἔχει ἀσάφειαν ἔν μὲν τοῦτο τὸ χάραγμα τοῦ Σ. οὐ καλῶς ἔχειν ἐνταῦθα. "Οντων γὰρ πλειόνων τούτου τοῦ γράμματος χαραγμάτων, ἐκεῖνο ἔδει ἐκλέγειν, ὅπερ μάλιστα προσήκει -- qvæ cum prolixe satis exposuisset, ita existimat, qvædam verba Scholiorum non esse Scholiastæ, sed ab eo ex qvodam Grammatico ad probandam sententiam desumta. Ταῦτα τὰ ῥήματα, καλεῖται κόππα ἐννενήκοντα, οὐκ εἰναι αὐτοῦ τοῦ σχολιαστοῦ ῥήματα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Γραμ-

Γραμματικῶν, ὃς ὅτω διδάσκειν φησί: & tandem sic emendat: Οὕτως ἂν γραπτέον, ἐν τοῖς προτέροις σχολίοις. Συνεζευγμένως γὰρ τὸ Κ καὶ τὸ Σ. καλεῖται κόππα καὶ ἐννενήκοντα. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ στοχασμὸν ἂν ἀπίθανον τοῖς φιλομύθοις σαφηνείας χάριν εἰρήθω, ἀλλὰ πολλῷ σαφέστερον καὶ ἁπλούστερον, εἰ παρεὶς ταύτας τὰς ἂν ἀναγναίας λεπτολογίας τὸν ἵππον τὸν Κοππατίαν καλεῖθαι λέξης. -- *in not. ad* Νεφέλ. *p. m.* 123. 124. Similiter cum existimet Scholiastes, τὸ ῥῆμα σκινδαλμόν, sive, ut Suidas vult, Σκινδαλαμὸν ἐπὶ τῆς εὐθείας ὀξύνεσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν πλαγίων παροξύνεσθαι, qua ratione id fiat, non assequi se fatetur Bisetus, hinc addit: ἄδηλον τοῦτο καὶ τὰ παλαιὰ σχόλια ἐπανόρθωσιν ἀπαιτεῖν δοκεῖ. *ib p. m* 130. Idem quoq; solide demonstrat, quo errore lapsus sit Scholiastes, qui Σαρδιανικὸν ἀπὸ τοῦ Σαρδὼ deductum cupit, cū tamen ratio Etymi aliud suadeat, quod declarat ita: Εἰ ἡ γραφὴ καλῶς ἔχει, ὁ τῶν δὲ τῶν παλαιῶν σχολίων συγγραφεὺς ἐνταῦθα ἥμαρτεν. Οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ Σαρδὼ, σαρδιανικὸς παράγεται, ἀλλὰ σαρθωνι@, ὅθεν παροιμία: Σαρθωνι@ γέλως. Σάρδις δὲ κατὰ τὸν στέφανον περὶ πολέων, πόλις ἐστὶ λυδίας. Ὁ πολίτης σαρδιανὸς καὶ σαρδιανή, τὸ κτητικὸν σαρδιανικὸς, ἡ, ὸν, ὅθεν καὶ τὸ σαρδιανικὸν βάμμα. *in not. ad* Ἀχάρν *p. m.* 376. conf. *p. m.* 398 Quod si de metri ratione differit Scholiastes, ut plurimum dissentientem habet Bisetum; Ἐνταῦθα τὰ παλαιὰ σχόλια μέγιστην ἔχει σύγχυσιν καὶ ἀσάφειαν, ἐν τῇ τούτων τῶν μέτρων δηλώσει: ἀλλὰ τούτων ἀκριβεστέραν ζήτησιν τοῖς περὶ μέτρων ἐμπειροτέροις ἑαυτέον. Ἡ γὰρ τὰ σχόλια, ἢ τὰ τοῦ Ποιητοῦ μέτρα ἐπανόρθωσιν ἀπαιτεῖν δοκοῦσιν, ἣν οὐ ῥᾴδιον αὐτίκα παρατιθέναι, διὰ τὸ ἄδηλον τῶν ἐν τοῖς σχολίοις λεγομένων καὶ διὰ τὸ διαφορον αὐτῶν τῶν μέτρων. *in not. ad* Ιππ. *p. m.* 317.

item: Ὅσις τὰ παλαιὰ σχόλια εἰς τοὺς τοὺς τοὺς σί-
χους καὶ καλασυνέγραψεν, ἃ καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας
δοκεῖ τὴν τῶν μέτρων ποιότητα, τὸν ἀριθμὸν, τὸ
Σχῆμα, καὶ τὴν διαίρεσιν. Ὁμέν τοι τοῦ ποιητοῦ νοῦς
καλῶς ἔχει. *in not. ad Αχαρν. p. m. 385.* conf. *it. p. m. 427.* Sed
non adeo injurius est Bisetus, ut cum ita dissentiat sæpe à Scho-
liaste, ea ut plurimum velit rejecta, qvin potius probet inter-
dum, suam tamen eidem jungat conjecturam, qvod patet ex
annotationibus ad verba ὀμόσαι σοι.) Καὶ γὰρ ταῦτα δύναται
λαμβάνεσθαι, ὡς ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις ἔχομεν ἢ οὕτως: Ὀμόσαι
τοὺς θεούς, ἐμὲ Καταβήσῃν σοι μισθὸν, ὄντινα πράξῃ μὲ, εἴτε ἐπράξῃ
ἄν ἐμε. *in not. ad* Νεφέλ. *p.* 137. Illud vero sibi permittit nonnun-
qvam, ut de ἀτόποις Scholiastarum glossamentis libere judici-
um ferat, & existimet, satis fuisse nulla in qvædam Aristophanis
verba reliqvisse ὑπομνήματα, qvam jejuna & doctis auribus in-
digna protulisse. Testabitur hoc judicium, qvod de Scholiaste
Fabulæ Εἰρήνης reliqvit. Οὐ ῥάδιον κατὰ τὸν σχολιά-
στην τὰς στροφὰς διορίζειν, καὶ τὰ κῶλα, καὶ τὰ μέ-
τρα, καὶ τὴν τούτων ποιότητα καὶ τὸ σχῆμα διά-
γινώσκειν. Διὸ βέλτιον ἀκίνητα ἐᾶν τὰ τοῦ ποιη-
τοῦ, ἢ ἄσαφες καὶ ἀσύσατόν τι γράφειν. *in not. ad*
Εἰρ. *p. m.* 695.

§. VI. Deerant hujus Viri ætate summo orbis eruditi cum
detrimento in duas Aristophanis Comœdias, Cerealia & Lysi-
strata Scholia & glossemata antiqva, & desiderabatur Vir
Græce doctissimus, qvi ex antiqvissimis MSCtis Codicibus hinc
inde in optimis Bibliothecis latentibus τὰ σχολικῶν ὑπομνήματα
& ἐπιγεγραμμένα colligeret, collecta ex optimis probatissimis-
qve Grammaticis & Lexicographis emendaret, emendata pu-
blicis literis describi curaret. Qvare cum huic negotio confici-
endo par reperiretur nullus, hunc in se laborem suscepit Claris-
simus Vir, multisqve vigiliis, multoq; studio id effectum dedit,
ut non solum orbis eruditi desiderio ex omni parte satisfa-
ctum,

ctum, sed ipse etiam immortalem nominis gloriam consecutus videatur. Eqvidem Ægidius Bourdinus, Homo Gallus, vel ut ipse ait Κελτικὸς, cum videret, singulas Comici nostri fabulas habere optima & antiqva Scholia, & duas saltem antea nominatas iisdem destitui, conatus est, idqve nec infelici successu Græce interpretari eas, cujusrei ipse testis est, qvando ait: Ἔργον δὲ τοῦτο σὺ, ὦ βασιλεῦ μέγιστε, ἴσως ὑπαναγδεὶς ἡγῇ φαῦλον νομίσεις, τὸ τὸν Κελτικὸν ἄνδρα, τὰ ἑλληνικὰ ἑλληνικῶς διερμηνεῦσαι, ἀλλὰ τοιοῦτον δὴ αἴτιον ἐγένετο, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης παλαιὸς δὴ καὶ ἐνδοξότερος τῶν Κωμικῶν σχολιαστῶν γενναίως ἐπιτυχὼν, ἐπὶ πάσαις ἑαυτοῦ Κωμῳδίαις, ἐν ταύτῃ μόνῃ καὶ τῇ Λυσιστράτῃ ἀπέτυχεν. Διὰ τοῦτο ἔκ ἀναξιον οὐδὲ μεμπτὸν εἶναι ἔδοξε, τὸν Κέλτην ἢ Φράγκον ἄνδρα ὑπὸ σοῦ διδαχθέντα, Ἕλληνα Κωμῳδοποιὸν ἑλληνικῇ διαλέκτῳ διερμηνεύειν. *in epist. dedicat. ad Franciscum Gall. Reg. p. m. 762.* De qvibus interpretamentis, si dicendum, qvod res est, fateri necesse habent omnes, erudita hæc esse, qvæ non solum multum lucis Comico afferant, sed etiã Græcarum literarum Cultoribus maxime inservire possint: Nova tamen sunt, neqve ad genium veterum Grammaticorum adeo exacte composita. Illa autem, qvæ à Biseto collecta sunt, antiqva esse ex priscis probatissimisq; Grammaticis eruta, vel ipsa Biseti verba testantur, qvæ Cerealibus Aristophanis præmissa sunt. BISETUS. Εἰς τὰς Ἀριστοφάνους θεσμοφοριαζούσας σχόλια ἐκ παλαιῶν καὶ διαφόρων Συγγραφῶν, ὑπομνημάτων καὶ λεξικῶν ἀρίστων μετὰ πλείστης ἐπιμελείας συλλεγόντα, καὶ νῦν πρῶτον ἐκτυπωθέντα. *p. m. 760.* Qvod si qvis hic dicere auderet, loqvi hæc verba de iis tantum Scholiis, qvæ in θεσμοφοριαζούσας Aristophanis collegerit, & proinde non posse ex iis pro altera, Lysistrata concludi, ille sibi Responsum habeat, nihil obstare, qvo minus id asseramus,

cum

cum non ſolum Inſcriptio operis id confirmet, huncin modum expreſſa, ἀι δὲ δυὸ μετὰ σχολίων νεωτέρων, ἅπερ ἐκ παλαιοτάτων ὑπομνημάτων καὶ δοκιμωτάτων λεξικῶν οὐκ ἄνευ μεγίστης ἀκριβείας καὶ πόνου νῦν πρῶτον συλλεχθέντα. Et paulo poſt: *Adqve etiam acceſſerunt ejusdem* (Biſeti) *in duas poſteriores novi Commentarii.* vid. *editio Aur. Allobr. 1607.* Verum etiam ex Sermonis Charactere, qvi antiqvum aliqvid ſpirat, facilis hujus rei foret demonſtratio.

§ VII. D. autem Æmylium Portum qvis non miretur, qvis non indefeſſam ejus operam ſummis exornet laudib9, de qvo illud affirmare jure poteris, per hunc eſſe Virum, ut collecta à Muſuro, emendata â Biſeto Scholia, ab omnibus ferme erratis perpurgata, & à ſenſus, qva laborabant, obſcuritate penitus vindicata appareant. Longe plura hujus tanti Viri in Rempublicam literariam proſtant merita, qvam ut in his chartarum anguſtiis latius exponi poſſint, cujus eruditum oppido, qvod de genere Sermonis Dorici & Jonici confecit opus, ſummo cum ſtupore & animi voluptate legunt humaniorum literarum Cultores releguntqve. Illud ſaltem in præſens commemorandum eſt, nunqvam ſatis ipſius induſtriam prædicari poſſe, qvam in edendo Ariſtophane & antiqvis in eum gloſſematibus adhibuerit. Cum enim priores Ariſtophanis editiones, mendis ſcateant undiqvaq;, & vix pagina ab iis immunis reperiatur, Clariſſimus Vir, probe ſibi conſcius, qvantum interſit eruditis, emendatiſſimos habere Veteres Autores, cum ſæpius ob literæ tranſpoſitionem, aut vitioſam diſtinctionem maximæ inter Summos Viros lites fuerint obortæ, ſuarum partium exiſtimavit, ultimam in edendo Ariſtophane adhibere limam, & emendatiſſimum tandem illud Atticæ Eloqventiæ Decus, qvæqve docta ſuperſunt Commentaria, ad ſeram transmittere poſteritatem. Nihil autem in hoc labore ſuſcipiendo dedit arrogantiæ, qvin potius ita modeſte de ſe ipſo ſentit, ut omnem ſuam operam ſaltem μικρὰν συνεισφορὰν appellatam velit, ſeqve contentum fore profiteatur, ſi à qvibusdam tantum laudem mereretur, qvippe qvam ad majores conatus ſibi incitamento fore affirmat. Neq; eos ſibi ſpiritus ſumit, ut velit omnia ita, ut ipſe emendaverit, ab eruditis accipienda, ſed promittat, victas ſe daturum manus, ſi ab uno alterove ἐξηγήσεις βεβαιότεραι καὶ πιθανώτεραι adducantur. Illud omnino de editione hujus Viri fatendum, nulla, aut certe per exigua in ea conſpici errata, & maximum eſſe hoc: BISETUS χειμῶνος) Εὐριπίδης ἐν τῷ τῶν Φοι-- Verba enim ſeqventia deſunt; qva tamen in re, an Typographo, an ipſi Porto adſcribenda ſit culpa, dicere ſuſtineo. *in not. ad Batr p. m. 267.*

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/id378221590/18 gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

DV V017

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id378221590/19
gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/id378221590/20
gefördert von der
Deutschen Forschungsgemeinschaft